

WORLD CULTURE AND INTERNATIONAL CULTURAL RELATIONS

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-341-5-4>

THE INTERNATIONAL SAXOPHONE ORCHESTRA – AS ONE OF THE FORMS OF THE CALL FOR PEACE ON THE EXAMPLE OF THE WORK OF THE SAME NAME BY J.-D. MICHAU

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИЙ ОРКЕСТР САКСОФОНІВ – ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ ЗАКЛИКУ ДО МИРУ НА ПРИКЛАДІ ОДНОЙМЕННОГО ТВОРУ Ж.-Д. МІША

Maksymenko D. P.

*Doctor of Philosophy PhD,
Associate Professor at the Department of
Wind and Percussion Instruments
Lviv National Music Academy named after
M. V. Lysenko*

Maksymenko L. V.

*Doctor of Philosophy PhD,
Lecturer
Lviv S. P. Liudkevych Music Vocational
College
Lviv, Ukraine*

Максименко Д. П.

*кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри духових та ударних
інструментів
Львівська національна музична академія
імені М. В. Лисенка*

Максименко Л. В.

*доктор філософії,
викладач
Львівський музичний фаховий коледж
імені С. П. Людкевича
м. Львів, Україна*

У світовій музичній культурі великі ансамблі саксофонів, які ще називають оркестрами або саксофонними хорами існують майже стільки ж, скільки і сам інструмент. Книга Жоржа Кастнера (Georges Kastner's «Complete and Systematic Method for Saxophone» 1844 p.), написана під керівництвом А. Сакса містить першу камерну п'єсу для ансамблю саксофоністів «Saxtour» [4, с. 1–2]. Адольф Сакс, за період роботи у Паризькій консерваторії, використовував великі ансамблі як педагогічний інструмент. Завдяки своїм зусиллям як директора видавничої фірми Chez Adolphe Sax, винахідник розповсюдив найбільш ранні твори для своїх інструментів, у тому числі кілька квінтетів, секстетів, септетів і октетів для саксофонів. З початком Франко-Пруської війни і розформуванням класу саксофона розвиток професійного сольного та ансамблевого академічного виконавства було призупинено аж до початку ХХ століття.

В 1920–30х рр. Північна Америка стає потужним центром розвитку та популяризації саксофонних ансамблів завдяки діяльності таких

колективів як «Six Brown Brothers» та «Saxophone Corps», а також пропаганді американських виробників музичних інструментів. Впродовж 1920-х років було сформовано велику кількість саксофонних ансамблів, кожен з яких містив від п'яти до більш ніж ста виконавців [5, с. 449]. Великий ансамбль саксофонів почав знаходити місце в американській саксофонній педагогіці. До 1931 року саксофонні секстети навіть були додані як категорія камерного ансамблю до Національних сольних і ансамблевих конкурсів для музикантів старшого шкільного віку, що було частиною Національного конкурсу оркестрів 1920-х і 30-х років. [3, с. 47].

В Європі, після тривалого занепаду академічної саксофонної музики, професійні ансамблі саксофоністів почали формуватись в 30-х рр. XX ст. завдяки німецьким саксофоністам Г. Бумке (G. Bumke) та С. Рашеру (S. Rasher). Густав Бумке – саксофоніст і композитор, учень сина Адольфа Сакса, він відновив ідею концепції великого ансамблю винахідника для сучасної європейської аудиторії. Інший, молодший, німецький саксофоніст, Сігурд Рашер, виступав в ансамблі Бумке і пізніше продовжував традиції свого наставника в Північній Америці.

В другій половині XX ст. оркестри саксофонів стають невід'ємною частиною в системі професійної освіти музичних шкіл, коледжів, університетів Північної Америки, Європи та Азії.

Найбільшу популярність саксофонний оркестр отримав завдяки пропаганді французького саксофоніста і педагога Жана-Марі Лондейкса (Jean-Marie Londeix). Міжнародний оркестр саксофоністів було створено в Бордо в 1977 році. З тих пір кількість існуючих саксофонних ансамблів зростає і це стало міжнародною тенденцією. За прикладом Лондейкса, всесвітньовідомий французький саксофоніст К. Делангль (C. Delangle) також створює власний Великий Ансамбль Саксофоністів в Паризькій Консерваторії, що складався з 12 інструментів сімейства саксофонів (сопраніно, 2 сопрано, 3 альт, 3 тенора, 2 баритона і бас-саксофона) [2, с. 46].

Світова тенденція до створення міжнародних інтернаціональних саксофонних оркестрів дала колосальний імпульс для розвитку виконавства і педагогіки в даній галузі. Особливо цінними є такі формування в рамках конкурсних змагань, що дозволяють обмінюватись досвідом, спільно музикувати студентам разом з професійними саксофоністами. Для прикладу, варто згадати міжнародний конкурс, що проходив в 2012 р. в м. Лодзі (Польща), в рамках якого було сформовано оркестр на 100 саксофонів, учасниками якого були четверо представників з України.

Серед сучасних саксофонних оркестрів особливу увагу звертаємо до Ліонського колективу, керівником якого є відомий французький

саксофоніст і композитор Жан-Дені Міша (Jean-Denis Michat) (1971 р.н.). Він навчався в Національній вищій консерваторії Парижа (1990–1999 рр.) у спеціалізованих класах саксофону (в Клода Делангля), потім аналізу, історії музики та, нарешті, композиції та нових технологій. Міша був призначений професором Ліонської консерваторії у віці 24-х років, а вже через рік працював на посаді доцента Паризької консерваторії. Серед його випускників біля 150 саксофоністів, нині професійних музикантів з більш ніж 25 країн світу. Ж.-Д. Міша пропагує академічний стиль виконавства на саксофоні проводячи майстер класи по всьому світу, зазначимо, що і в Україні він був з творчим візитом в 2019 р. Окрім педагогічної діяльності займається науково-методичною та концертною. Як артист-соліст концертує на всіх континентах. Вважаючись одним із найкращих представників стилю «à la française», він зробив багато транскрипцій старовинної та класичної музики для саксофона щоб утвердити саксофон як інструмент «академічної культури». Останніми роками його робота зосередилася на власних композиціях, а його останній сольний альбом «Dark Side» (4-й) – це монографія, присвячена його власній музиці, змішана з імпровізацією та традиційними світовими музичними хітами.

Багато перекладів та оригінальних композицій Ж.-Д. Міша написав для свого ліонського оркестру саксофоністів. В травні 2022 р. у виконанні цього колективу на концерті в Ліоні (Франція), присвяченому підтримці українського народу, відбулась знакова прем'єра твору «Заклик до миру». Цей твір – це своєрідний спосіб боротьби на мистецькому фронті, спроба звернути увагу світової спільноти до глобальної проблеми людства – війни. На момент прем'єри у складі ліонського оркестру саксофоністів виступали представники багатьох національностей і символічно, що композитор таким чином намагався зобразити рівноцінність і рівноправність людства у творенні кращого майбутнього. Українська прем'єра відбулась 1 жовтня 2022 р. у великому залі Київської національної музичної академії. Згодом цю ініціативу підхопили інші українські міста: Івано-Франківськ (25 квітня 2023 р.) та Львів (2 травня 2023 р.) де прозвучав твір-заклик на підтримку свободи в Україні. Ці три концерти, що відбулись в Україні об'єднали на одній сцені в складі оркестру саксофонів найкращих саксофоністів з різних регіонів України – Заходу, Сходу, Півдня та центральної України, які попри різноманітні труднощі, тривоги та ракетні обстріли все ж зустрічались в різних містах задля єдності своєї національної позиції (<https://youtu.be/IRWvzZuc8aE>).

«Заклик до миру» складається з 3-х частин: 1 – Заклик до миру, 2 – Державний гімн, 3 – Гуцули танцюють. В першій частині фігурують рівноцінні партії 6-и альт-саксофонів, які композитор свідомо

використав як ідею єдності націй. На той час в його класі навчалися представники 6-и національностей: француз, японець, українець, італієць, ізраїльтянин, росіянин. Образний зміст цієї частини – життя звичайних людей, з їхніми щоденними радощами і тривогами, роботою та відпочинком, планами та мріями, які раптово обриваються в 2-й частині з вторгненням росіян на українську землю. Композитор дуже влучно передав момент вторгнення використавши державний гімн України обравши його дисонуючими акордами та зобразивши виття сирен за допомогою специфічних засобів музичної виразності, зокрема мікрохроматики. Викривлений погляд на гімн України трактується як співчуття до страждання і вбивства нашого мирного народу. 3-я частина життєствердний переможний танець над окупантами. Тут використані елементи автентичних гуцульських наспівів, колоритної гармонії українських народних ладів, з щедрим наповненням різноманітними трелями, зміною темпів та фактури. Весь цей національний колорит у поєднанні з новітнім європейським композиторським почерком напевно яскраво виділяють цю частину з поміж інших частин циклу і створюють відчуття свята і перемоги добра над злом.

Жан-Дені Міша впродовж всього періоду війни в Україні продовжує підтримувати наш народ своєю творчістю і, сподіваємось у виконанні його оркестру саксофонів прозвучить ще не один такий «Заклик до миру».

Література:

1. Максименко Д. Європейський саксофонний концерт: теоретичні засади та виконавські інспірації. Дис... канд. мист.: 17.00.03. Львів, 2018, 203 с.
2. Максименко Л. Регіональні виміри академічного саксофонного мистецтва України . Дис... канд. мист.: 17.00.03. Львів, 2020, 292 с.
3. Brian D. Meyers, "The National Solo and Ensemble Contest 1929–1937," *Journal of Research in Music Education* 60, no. 1 (April, 2012)
4. Daniel Marcus Ballard, "A Performance Project for Saxophone Orchestra Consisting of Five Performance Editions From the Renaissance, Baroque, Classical, Romantic, and Modern Eras" (DMA diss., University of Southern Mississippi, 2007)
5. Fred L. Hemke, "The Early History of the Saxophone" (DMA diss., The University of Wisconsin, 1975)
6. J. D. Michat Profile. URL: <https://www.jdmichat.com/bio> (дата звернення 15.08.2023)